

Vec C-218/24

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

21. marec 2024

Vnútroštátny súd:

Juzgado de lo Mercantil n.º 4 de Madrid

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

8. marec 2024

Žalobkyňa:

Felicísima

Žalovaná:

Iberia Líneas Aéreas de España, Sociedad Anónima Operadora,
Sociedad Unipersonal

Predmet konania vo veci samej

„Montrealský dohovor – Batožina – Domáce zvieratá a spoločenské zvieratá“

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa výkladu – Článok 267 ZFEÚ – Zodpovednosť dopravcu za stratu zapísanej batožiny – Vymedzenie pojmu ‚batožina‘ – Stanovenie hranice náhrady škody“

Prejudiciálna otázka

Má sa článok 17 ods. 2 Dohovoru o zjednotení niektorých pravidiel pre medzinárodnú leteckú dopravu uzavretého v Montreale 28. mája 1999, ktorý bol podpísaný Európskym spoločenstvom 9. decembra 1999 a schválený v jeho mene rozhodnutím Rady 2001/539/ES z 5. apríla 2001, v spojení s článkom 22 ods. 2 tohto dohovoru, vykladať v tom zmysle, že vylučuje zo svojej pôsobnosti domáce zvieratá a spoločenské zvieratá pod označením „batožina“, či už zapísaná alebo nezapísaná?

Uvedené ustanovenia práva Únie

ZFEÚ: články 13 a 267

Rozhodnutie Rady 2001/539 z 5. apríla 2001 o uzavretí Európskym spoločenstvom dohovoru o zjednotení niektorých pravidiel pre medzinárodnú leteckú dopravu (Montrealský dohovor)

Rokovací poriadok Súdneho dvora

Rozsudky Súdneho dvora Európskej únie: C-344/04 (bod 36), C-549/07 (bod 28), C-63/09 (bod 17), C-532/18 (bod 29) a C-86/19 (výrok)

Uvedené ustanovenia vnútroštátneho práva

Código Civil (Občiansky zákonník): článok 333a ods. 1

Ley 17/2021, de modificación del Código Civil, la Ley Hipotecaria y la Ley de Enjuiciamiento Civil, sobre el régimen jurídico de los animales (zákon č. 17/2021, ktorým sa mení Občiansky zákonník, zákon o hypotékach a zákon o občianskom súdnom konaní, pokiaľ ide o právny režim zvierat) z 15. decembra 2021

Ley 7/2023, de protección de los derechos y el bienestar de los animales (zákon č. 7/2023 o ochrane práv a dobrých životných podmienok zvierat) z 28. marca 2023

Stručné zhrnutie skutkových okolností a konania vo veci samej

- 1 Žalobkyňa a jej matka sú spolumahiteľkami psa.
- 2 Žalobkyňa si kúpila letenky na trasu Buenos Aires (Argentína) – Barcelona (Španielsko) (lety IB6856 a IB800) na 22. októbra 2019 s priletom do Barcelony 23. októbra 2019.
- 3 Pes musel vzhľadom na svoju veľkosť a hmotnosť cestovať v nákladnom priestore v špeciálnych štandardizovaných prepravkách alebo kontajneroch. Žalobkyňa zaplatila za prepravku pre psa, aby bol prepravený v nákladnom priestore lietadla, ale neurobila osobitné vyhlásenie o záujme [na dodanie batožiny].
- 4 Pes sa dostal z prepravky von, vbehol do okolia lietadla a letecká spoločnosť ho už nenašla.
- 5 Dňa 22. októbra 2021 bola na Juzgado Decano de Madrid (okresný súd Madrid, Španielsko) podaná žaloba, ktorá bola prijatá na prejednanie 5. septembra 2022.

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 6 Žalobkyňa sa domáha náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 eur za stratu psa, ktorého bola majiteľkou, na letisku Ezeiza-Buenos Aires (Argentína) 22. októbra 2019 počas letu na trase Buenos Aires – Barcelona.
- 7 Žalovaná uznáva stratu psa a nárok žalobkyne na náhradu škody, avšak iba v rámci obmedzenia stanoveného v článku 22 ods. 2 Dohovoru o zjednotení niektorých pravidiel pre medzinárodnú leteckú dopravu, podpísaného v Montreale 28. mája 1999 (ďalej len „Montrealský dohovor“).
- 8 Súd má pochybnosti, či výraz „zapísaná batožina“ vylučuje domáce zvieratá a spoločenské zvieratá, ktoré cestujú s cestujúcimi, a v súvislosti s tým, či sa na domáce zvieratá a spoločenské zvieratá vzťahuje obmedzenie náhrady škody stanovené v článku 22 ods. 2 pre prípady zničenia, straty, poškodenia alebo omeškania.

Stručné zhrnutie dôvodov návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 9 Vzniká otázka, či sa má článok 17 ods. 2 Montrealského dohovoru v spojení s článkom 22 ods. 2 tohto dohovoru vykladať v tom zmysle, že zo svojej pôsobnosti vylučuje domáce zvieratá a spoločenské zvieratá pod označením „batožina“, či už zapísaná alebo nezapísaná.

- 10 Montrealský dohovor neobsahuje definíciu pojmu „batožina“, ktorý slovník Španielskej kráľovskej akadémie definuje ako „súbor vecí, ktoré sa prepravujú pri cestovaní“.
- 11 Rozsudky Súdneho dvora Európskej únie, v ktorých bol podaný výklad článku 17 ods. 2 Montrealského dohovoru v spojení s článkom 22 ods. 2 tohto dohovoru, sa týmto pojmom zaoberali v prípadoch, keď batožina predstavovala len „súbor vecí“. V tomto zmysle ide o rozsudky Súdneho dvora EÚ z 9. júla 2020, vec C-86/19, a zo 6. mája 2010, vec C-63/09.
- 12 Zvieratá sú živé bytosti. Článok 13 ZFEÚ ich označuje za „cítiace bytosti“.
- 13 Článok 333a ods. 1 španielskeho Občianskeho zákonníka definuje zvieratá ako „živé bytosti obdarené citlivosťou“, na ktoré sa vzťahuje právny režim tovaru a vecí len v rozsahu, ktorý je zlučiteľný s ich povahou alebo s ustanoveniami určenými na ich ochranu.
- 14 Odsek II preambuly zákona č. 17/2021 stanovuje, že „okrem tvrdenia uvedeného v súčasnom článku 333, podľa ktorého ‚všetky veci, ktoré sú alebo môžu byť predmetom privlastnenia, sa považujú za hnutel'ný alebo nehnuteľný majetok‘, sa spresňuje, že zvieratá sú živé bytosti obdarené citlivosťou, čo nevyklučuje, že v určitých aspektoch sa subsidiárne uplatňuje právny režim tovaru alebo vecí. Na zvieratá sa teda vzťahuje právny režim tovaru alebo vecí len čiastočne, pokiaľ neexistujú právne normy osobitne určené na úpravu právnych vzťahov, do ktorých môžu byť zvieratá zapojené, a za predpokladu, že tento právny režim tovaru je zlučiteľný s ich povahou ako živých bytostí obdarených citlivosťou a so všetkými ustanoveniami určenými na ich ochranu. V našej spoločnosti sú zvieratá vo všeobecnosti predmetom privlastnenia a obchodovania. Vzťah medzi človekom a zvierat'om (či už ide o spoločenské, domáce, divoké alebo voľne žijúce zviera) však musí byť upravený so zreteľom na to, že ide o cítiace bytosti, takže práva a právomoci týkajúce sa zvierat sa musia vykonávať s ohľadom na dobré životné podmienky a ochranu zvierat'a, pričom sa musí zabrániť zlému zaobchádzaniu, zanedbávaniu a krutému alebo zbytočnému usmrcovaniu“.
- 15 Odsek I preambuly zákona č. 7/2023 o ochrane práv a dobrých životných podmienok zvierat uvádza: „pojmem ‚dobré životné podmienky zvierat‘, ktorý Svetová organizácia pre zdravie zvierat definuje ako ‚fyzický a duševný stav zvierat'a vo vzťahu k podmienkam, v ktorých žije a umiera‘, bol prevzatý do mnohých vnútroštátnych a medzinárodných predpisov; v uvedenom článku 13 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa uvádza, že skutočnosť, že zvieratá sú cítiace bytosti, sa musí zohľadňovať ‚pri formulovaní a vykonávaní politiky Únie v oblasti poľnohospodárstva, rybného hospodárstva, dopravy, vnútorného trhu, výskumu a technologického rozvoja a kozmického priestoru...‘, zatiaľ čo Občiansky zákonník stanovuje povinnosť vlastníka, držiteľa alebo majiteľa akéhokoľvek iného práva k zvierat'u vykonávať svoje práva k nemu a svoje povinnosti starostlivosti, rešpektujúc jeho povahu ako cítiacej bytosti a jeho blaho,

v súlade s vlastnosťami každého druhu a obmedzeniami stanovenými v tomto a v iných platných predpisoch“.

- 16 Vzhľadom na skutočnosť, že zvieratá sú cítiace bytosti, boli na úrovni Európskej únie prijaté aj rôzne právne normy na ich ochranu. V rámci Európskeho dohovoru o ochrane zvierat chovaných na hospodárske účely bola prijatá smernica Rady 98/58/ES z 20. júla 1998 o ochrane zvierat chovaných na hospodárske účely. V rámci Európskeho dohovoru o ochrane zvierat určených na porážku bola prijatá smernica Rady 93/119/ES z 22. decembra 1993 o ochrane zvierat počas porážky alebo ich utratenia. V rámci Európskeho dohovoru o ochrane stavovcov používaných na pokusné a iné vedecké účely bola prijatá smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/63/EÚ z 22. septembra 2010 o ochrane zvierat používaných na vedecké účely.
- 17 Na medzinárodnej úrovni bola prijatá Všeobecná deklarácia práv zvierat Medzinárodnou ligou za práva zvierat a pridruženými národnými ligami po 30. zasadnutí o právach zvierat v Londýne od 21. do 23. septembra 1977. Deklaráciu, ktorú 15. októbra 1978 vyhlásila Medzinárodná liga, národné ligy a s nimi spojené fyzické osoby, schválila Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru (UNESCO) a následne aj Organizácia Spojených národov (OSN).
- 18 Skutočnosť, že zvieratá sú živé bytosti obdarené citlivosťou, znamená, že sú so svojimi majiteľmi spojené citovými väzbami, čo odôvodňuje, že ich strata spôsobuje psychické utrpenie, ktoré vo všeobecnosti nie je porovnateľné s psychickým utrpením spôsobeným stratou obyčajného súboru vecí, takže podľa názoru vnútroštátneho súdu sa ani obmedzenie náhrady škody nezdá byť porovnateľné.
- 19 Psychickému dopadu tejto straty nemožno zabrániť „osobitným vyhlásením o záujme [na dodaní batožiny]“, pretože toto vyhlásenie sa vzťahuje na materiálnu hodnotu tovaru. Montrealský dohovor neobsahuje žiadnu definíciu pojmu „osobitné vyhlásenie o záujme [na dodaní batožiny]“, ale jeho vymedzenie na materiálnu hodnotu obsahu batožiny sa odvodzuje od skutočnosti, že dopravca môže preukázať, že vyhlásená suma „je väčšia než skutočný záujem cestujúceho na dodaní v mieste určenia“ (článok 22 ods. 2 druhá veta Montrealského dohovoru). Zdá sa, že odkaz na „skutočný záujem“ sa vzťahuje na materiálnu hodnotu tovaru bez ohľadu na to, či táto materiálna hodnota predstavuje trhovú hodnotu alebo inú hodnotu. Na druhej strane, osobitné vyhlásenie o záujme tiež podlieha obmedzeniam náhrady škody, pričom letecké spoločnosti vykonávajú v čase vyhlásenia príslušné overenie obsahu batožiny.
- 20 V treťom odseku preambuly Montrealského dohovoru zmluvné štáty uznávajú „dôležitosť zabezpečenia ochrany záujmov spotrebiteľov v medzinárodnej leteckej doprave a potrebu spravodlivého odškodnenia založeného na princípe náhrady“, pričom cieľom je tiež „dosiahnutie spravodlivého vyváženia záujmov“. Podľa názoru vnútroštátneho súdu náhrada škody založená na právnom režime,

ktorý stotožňuje stratu cítiacej živej bytosti so stratou súboru vecí, nemôže byť spravodlivá.

Zo všetkých uvedených dôvodov má súd pochybnosti o zahrnutí spoločenských zvierat a domácich zvierat pod označenie „batožina“, či už zapísaná alebo nezapísaná, stanovené v článku 17 ods. 2 Montrealského dohovoru, a v súvislosti s tým o uplatnení obmedzenia náhrady škody stanoveného v jeho článku 22 ods. 2 na spor vo veci samej.

PRACOVNÝ DOKUMENT